

Sakarya Üniversitesi Öğrencilerinin Büyü ve Fala Yönelik İnanç ve Uygulamaları

*Sakarya University Students' Beliefs and Practices
About Magic and Fortune*

Mehmet Tayfun Amman* - Sümeyye Demircioğlu**

Öz

Bu araştırma, büyü ve fala yönelik üniversite öğrencilerinde görülen inanç ve uygulamaların neler olduğunun ampirik verilerle incelenmesini ve sosyolojik olarak değerlendirilmesini amaçlamaktadır. Araştırma, Sakarya Üniversitesi Fen-Edebiyat Fakültesinde eğitim gören 18-29 yaş aralığındaki 120 lisans öğrencisine anket uygulama yoluyla gerçekleştirilmiştir. Araştırmadan elde edilen veriler, SPSS programında analiz edilmiştir. Araştırma anket formunda sorular; demografik özellikler, dindarlık düzeyleri, üniversite öğrencilerinin büyü ve fala yönelik inanç ve uygulamalarına dair sorulardan oluşmaktadır. Araştırma sonucunda üniversitede gençlerin çoğunlukla fala inanmadıkları, kadın öğrencilerin erkek öğrencilerden, Fen Bilimler öğrencilerinin, Sosyal Bilimler öğrencilerinden daha fazla fal baktığı, çoğunlukla büyüye inandıkları; ancak büyü ile ilgili uygulamalarda bulunmadıkları görülmüştür.

Anahtar Kelimeler: Büyü, Fal, Üniversite Öğrencileri, İnanç, Uygulama.

* Prof. Dr., Sakarya Üniversitesi, Fen-Edebiyat Fakültesi, Sosyoloji Bölümü
Öğretim Üyesi, mtamman@sakarya.edu.tr

** YLS Öğrencisi, Sakarya Üniversitesi, Fen-Edebiyat Fakültesi Sosyoloji
Bölümü

Bu makale iThenticate sistemi tarafından taranmıştır.

Makale Gönderim Tarihi: 22 Mart 2019

Abstract

This research aims to examine the beliefs and practices seen in university students about magic and fortune with empirical data and to evaluate them as sociologically. The research was conducted through the application of questionnaires to 120 undergraduate students aged 18-29 who educated in Sakarya University Faculty of Arts and Sciences. Data from the study were analyzed in SPSS program. The questions in the survey form consist of questions about demographic characteristics, religiosity levels, beliefs and practices of university students about magic and fortune telling. As a result of the research, it was observed that young people in the University mostly do not believe in falsehood, that female students believed at the fortune more than male students, science students have more look fortune than social sciences students and that they mostly believe in magic but they did not practice applications related to magic.

Key Words: Magic, Fortune telling, University Students, Belief, Practice

Giriş

Günümüzde, belirsizlikten kurtulma, geleceği bilme arzusu, güvende olma isteği, çaresizlik, sosyal uyum ihtiyacı ve korku duygularıyla insanlar değişik inançlara yönelebilmektedirler. Büyü ve fal da bu inançlardan biridir (Köse & Ayten, 2009: 45). Toplum hayatında önemli bir yer tutan büyü ve fal ile ilgili inanç ve eylemler, insanlık tarihinin eski dönemlerinde başlamış ve günümüze kadar varlığını korumuştur. Toplum içinde hala canlılığını koruyan büyü ve falın inanç ve eylemler noktasında insanların kendi davranışları ve özellikle birbirleriyle olan sosyal ilişkileri üzerinde etkili olmaktadır.

Büyü, fal ve benzer inanışlar ilkel ve geleneksel toplumlarda, toplumsal kurumları etkileyen ve şekillendiren ayırıcı bir güç olmuştur. Günümüz toplum anlayışında bu tür inanışlar genellikle marjinal kabul edilseler de, sosyo-kültürel yaşam içerisinde etkinliğini kuvvetlendiren bir olgu haline gelmişlerdir. Aynı şekilde kentsel mekanlarda özellikle kafe, özel olarak açılmış fal bakım yerlerinde bu uygulamaları yapan, ruhsal ve fiziksel rahatsızlıkları iyileştirdiklerine inanılan falcı, medyum, cinci hocalara rastlamak mümkündür (Nar, 2014: 509).

Büyü; halk inanışlarının temel unsurlarından biri olmakla birlikte, aynı zamanda büyü yapan kişinin bilerek ya da bilmeyerek çağırdığı şeytan, cin, iblis vb. doğüstü güçler yardımıyla gerçekleştirdiği eyleme denilmektedir. Bütün bunlarla beraber doğada gizli güçler bulunduğu, iyiliği çekmek ya da kötülüğü kovmak için bu tür gizli güçlerle ilişki kurulabileceği düşüncesine dayanan, somut bir amaca yönelik eylem ve inançların tümüne de büyü denilmektedir (Macdonald, 1993, s. 2060). Aynı zamanda aldatmak, göz boyamak, oyalamak, uzaklaşmak, gönül çalmak, batılı hak diye göstermek ve gizli işlem yapmak anlamlarına gelen büyü, tabiat üstü alemle bağ kurarak, bazı doğal nesnelere kullanarak yapılan işlemlerin bütününe denilmektedir (Karaman vd., 2006: 76). Eski Türkçe'den gelen büyü ile Arapça menşeli sihir kelimeleri, efsunculuk, üfürükçülük ve bakıcılık kavramları ile aynı anlamları taşımaktadırlar (Aydın & Emiroğlu, 2003: 167-168).

Fal ise gelecekte hem iyi hem kötü yönleriyle fikir elde etmenin farklı vasıtalarına müracaat etme arayışlarının ortak adı olarak, insanın yaşadığı her yerde kullanılmış bir pratiğin adı olarak tanımlanmaktadır (Sümbüllü, 2010: 56). Fal, farklı dillerde farklı anlamlara gelmektedir. Çeşitli kaynaklara göre uğur, kadem, baht, talih (Werner, 2005: 269), iyi alamet anlamlarına gelen fal kelime menşei olarak Arapçadan günümüze gelmiştir (Fal, 2016). Kelime kökü, fal tutmak uğur ve uğurlu kabul etmek anlamındaki fal kelimesi Kuran-ı Kerim’de “T-Y-R” kökünden hareketle gelecekte gelecek işaretler anlamında kullanılmıştır (Sümbüllü, 2008: 385). Bu işi meslek edinen kimselere falcı, bakıcı, kâhin gibi çeşitli isimler verilmiştir. Gizli ilimleri bildiğini ve bilinmeyenden haber verdiklerini ileri süren kişilere kâhin, bu olayları bakıcılık ve cinler yardımıyla veya özel yeteneklerle icra etme isine de kehanet denilmektedir (Harman, 2001: 170).

Fal ve büyüün kendi içlerinde çeşitli işlevleri bulunmaktadır. Falın işlevi toplumdan topluma değişmekle birlikte, bazı toplumlarda gelecekte haber verme işlevine sahipken bazı toplumlarda ise fala farklı işlevlerin yüklendiği görülmektedir. Örneğin, Çin, Tayvan gibi Uzakdoğu ülkelerinde fal hastalıklara şifa bulma amacıyla kullanılmaktadır (Greenblatt, 1979; akt. Alagözlü, 2007: 140). Ülkemizde de çoğunlukla arkadaş, komşu toplantılarında ortaya çıkan kültürel örgütlenme aracı olmasının yanında, fal artık gündelik hayatın içerisinde daha çok dile getirilen, ticari mahiyeti çok daha fazla ön planda olan bir tüketim kültürü aracına dönüşmüştür. Bu yönüyle birlikte fal, toplumsal yaşamı da etkileyen bir davranış biçimi haline gelmiştir (Nar, 2014: 523). Büyünün kültürel işlevlerine baktığımızda, insanların önemli görevlerini yürütmeye, öfke patlamalarında, nefret ve karşılıksız aşkın dengesini ayakta tutmaya çalışmaktadır. Bu sebeptendir ki bütün toplumlarda kendine yer edinebilmiş bir uygulama olmuştur. Büyü insani eğilimlere, ihtiyaçlara ve etkinliklere sıkı sıkıya bağlı olmasından ötürü bilimle de benzer noktalara sahip olduğu söylenebilmektedir. Din ve büyü açısından ise büyücü ve din adamlarının toplumlarda benzer görevlere sahip olması aralarındaki benzerlikleri ortaya koymaktadır (Malinowski, 1990: 89-91).

Büyünün bilim ve teknikle ilgisinin olup olmadığı da tartışılmış, bilimlerdeki gelişmelerde ve insanların tabiata müdahale etmesinde itici bir kuvvet olduğu, simyanın kimyayı; astrolojinin, astronomiyi hazırladığı gibi büyüünün de bugünkü teknolojiyi hazırladığı düşünülmektedir. Büyü, teknolojik ve bilimsel noktada yararlanan bir alan olmakla birlikte, getirdiği metafizik yorumlarla birlikte bilimden ayrılmaktadır (Adıvar, 1969: 48-50; Tanyu, 1992: 501). Kurucu sosyologların genelinde benzer düşünceler olmakla birlikte, Max Weber “dünyanın büyüden kurtuluşu” ifadesini zikretmiştir. Weber bu ifade ile, modern dönemde din ve metafizik olguların önemini kaybettiğinden bahsetmektedir. Weber’in peygamberler, sihirbazlar, Protestan ahlakı ve liderlerle ilgili düşünceleri de büyülenmeyle ilişkili kavramlardır. Akılcı sistemlere sahip olan Weber’in bürokrasisinde büyüye yer bulunmamaktadır (Aslantürk & Amman, 2013: 98; Coser, 2008: 214; Turner, Beeghley, & Powers, 2010: 100). Auguste Comte “üç hal yasası” adıyla formüle edilen teorisinde, teolojik dönem, metafizik dönem ve pozitif dönem olmak üzere insanlık tarihini üç düşünce evresinden geçtiğini belirtmiştir. Teolojik evrede olgular, insanlardan güçlü tanrıların ruhların ve doğaüstü varlıkların eylemleri olarak tanımlanmaktadır. Metafizik olarak adlandırılan dönemde, tabiatüstü etkenler yerini soyut kavramlara bırakmıştır. Pozitif evrede ise ifadeler tam anlamıyla bilimsel olmaları için din ve metafizikten bağımsızlaştırılmaktadır (Aslantürk & Amman, 2013: 85-86; Turner, Beeghley, & Powers, 2010: 39-41). Son dönem sosyolojik çalışmalarda ise post modern toplumsal kuramlara paralel olarak “yeniden büyüleme” kavramı kullanılmaya başlanmıştır. Baudrillard, büyüdü dünyanın büyüü bozulmuş dünyayı huzursuz ettiğinden bahsetmektedir. Baudrillard gibi post modern düşünürler, yeniden büyülemeyi modern topluma karşı bir alternatif olarak görmektedirler. Zigmund Bauman’da Baudrillard gibi yeniden büyüleme kavramına önem atfetmektedir. Ona göre post modernite, dünyayı büyüden kurtarmak için verilen mücadelelerin sonuçsuz kaldığını göstermektedir. Bu sebeptendir ki bu dünyada insanlar açıklanamaz olan olgularla birlikte yaşamayı öğrenmeye başlamışlardır (Ritzer, 2011: 65).

Günümüzde modern kültürlerin yaygınlaşmasından, internette astrolojiden, el falına, medyumluktan büyüye, telepatiden psişiğe para normal temayı işleyen sayısız sitenin ve sosyal medya uygulamalarının varlığından da bahsetmek gerekmektedir. Küreselleşmenin etkisi ile birlikte bu inanışlar, kitle iletişim araçları ve internetin yaygınlaşmasının da etkisiyle etkinliklerini daha da artırmaktadırlar. Büyüsel konulara ilgide artışın varlığına somut örnekler vermek gerekirse günümüzde dinsel ve büyüsel temaların sinema, televizyon edebiyat alanlarında çok sayıda yer edinmeye başladığı görülmektedir (Arslan M., 2010: 197-198). Sürekli gelişen teknoloji sayesinde fal bakma uygulamaları da bu durumdan nasibini almıştır. Günümüzde gençler, internet sayesinde falcılara gitmeden kendi fallarına kendileri dahi bakabilmektedir. İnternet sayfalarında sıkça karşımıza çıkan fal hakkında insanların merakı o kadar büyüktür ki, Falcı Bacı, Derya Abla, Faladdin gibi uygulamalar sayesinde fal yorumları istenildiği takdirde cep telefonlarına mesaj olarak gelmektedir. İnternet üzerinde fal konusuyla ilgili çeşitli siteler de bulunmaktadır.

Bu çalışmanın odaklandığı nokta, büyü ve fala yönelik inanç ve uygulamaların üniversitelerde nasıl karşılık bulduğudur. Buna bağlı olarak üniversitede eğitim gören lisans öğrencilerinin büyü ve fala yönelik inanç ve uygulamaları, temelde cinsiyet ve bölüm değişkeni açısından değerlendirilecektir.

Yöntem

Üniversite öğrencilerinin büyü ve fala yönelik inanç ve uygulamalarını tespit etmeyi amaçlayan bu araştırma, Sakarya Üniversitesi Fen-Edebiyat fakültesinde öğrenim gören lisans öğrencileri üzerinde anket uygulama yolu ile gerçekleştirilmiştir. Örneklem oluşturulmasında yalnızca sınıf bazında kota örnekleme esas alınmış, 1. Sınıf, 2. Sınıf, 3. Sınıf, 4. Sınıflardan 30'ar öğrenci seçilmiştir. Daha sonra karşılaşma yapabilmek adına Sakarya Üniversitesi Fen-Edebiyat Fakültesi Fen Bilimler bölümlerinden 60, Sosyal Bilimler bölümlerinden 60 öğrenci seçilmiş, aynı zamanda 60 öğrenci kadın, 60 öğrenci erkek olarak eşit sayıda seçilmiştir. Araştırma bulguları araştırma grubuyla sınırlıdır.

130 anket arasından hatalı tespit edilen 10 anket çıkarılmış 120 anket formu değerlendirilmeye alınmıştır. Anket formu 31 sorudan oluşturulmuştur. Anket formu, analizinin kolay olması istendiğinden çoğunlukla kapalı uçlu sorulardan hazırlanmıştır. Az sayıda yarı açık uçlu soru bulunmaktadır. Ölçekte bireylerin demografik özelliklerini, dindarlık düzeylerini, büyü ve fala inanç ve uygulamalarını tespit etmeye yönelik sorular bulunmaktadır. Anketler bizzat araştırmacı tarafından uygulanmış, veriler SPSS programına yüklenerek analiz edilmiş; frekans dağılımı, çapraz ilişki tabloları ve ki-kare analizleri yapılmıştır. Değişkenler arasındaki değerleri belirlemek amacıyla yapılan ki-kare analizlerinin alındığı tablolarda beklenen değerlerin %20'den büyük olmasından ötürü ki-kare analizleri yapılamamıştır. Bu durum tabloların içerisinde yıldız (*) ile ifade edilmiştir. Çalışmanın bazı sorularında birden fazla seçenek işaretleyebilecekleri belirtilmiş, bu sebepten yüzdelere %100'ün üzerinde tespit edilmiştir.

Hipotezler

- Kadınlar erkeklerden daha fazla büyüye inanmakta ve uygulamaktadır.
- Kadınlar erkeklerden daha fazla fala inanmakta ve fal baktırmaktadır.
- Sosyal Bilimler öğrencileri, Fen Bilimler öğrencilerinden daha fazla büyüye ve fala inanmaktadır.
- Sosyal Bilimler öğrencileri, Fen Bilimler öğrencilerinden daha fazla fala inanmakta ve fal baktırmaktadır.

Bulgular

Üniversite öğrencileri olan araştırma grubumuzun demografik özellikleri, dini inançları ile ilgili bilgileri, fal ile ilgili inanç ve uygulamaları ve büyü ile ilgili inanç ve uygulamalarının incelendiği araştırmanın bu bölümünde, elde edilen bulgulara yer verilmiştir.

Araştırma Grubunun Demografik Özellikleri ile İlgili Bulgular

Araştırmaya katılanların %50'si erkek, %50'si kadındır. Yaş dağılımlarına bakıldığında katılımcıların % 51,7'si 18-21 yaş arası-

da, %46,7'si 22-25 yaş arasında ve %1,7'si 26-29 yaş aralığındadır. Araştırmaya katılanların %50'si Sosyal Bilimler öğrencileri, %50'si Fen Bilimler öğrencileridir. 1. 2. 3. ve 4. Sınıflardan katılanların oranı eşit dağılımla %25'şer şekildedir. Katılımcıların aile yerleşim yerlerine bakıldığında %72,5'i kentte, % 19,2'si kasaba/ilçede, %6,7'si köyde, %1,7'si ise yurtdışında yaşadıkları görülmüştür. Katılımcıların babalarının mesleklerinin, %31,7'i "Emekli", %18,3 "Serbest Meslek", %17,5'si "İşçi", %12,5'si "Esnaf", %11,7'si "Memur", %5,8'inin "Çiftçi" olduğu; annelerinin mesleklerinin ise %76,7'si "Ev Kadını", %8,3'ü "İşçi", %6,7'si "Serbest Meslek", %4,2'si "Esnaf", %3,3'ü "Memur", %8'i "Emekli" olduğu görülmektedir. Araştırmaya katılanların büyük çoğunluğunun babasının emekli, annesinin ev kadını olduğu görülmüştür. Anne ve babalarının eğitim düzeyleri incelendiğinde, babalarının %45,8'i İlkokul mezunu; annelerinin ise %50'sinin İlkokul mezunu olduğu görülmüştür. Katılımcıların %53,3'ü kendilerini "Müslüman" olarak tanımlarken %1,6'sı "Ateist" olarak tanımlamışlardır. %65'inin ailesinin ekonomik geliri 3000tl altı iken , %35'i 3000tl üstü gelire sahiptir.

Araştırma Grubunun Dini İnançlarına Yönelik Bulgular

Katılımcılar dindarlık durumlarına yönelik kendilerini, %53,3'ü "İnançlıyım fakat dindar biri değilim", %41,7'si "Dindarım", %4,2'si "Dindar değilim", %8 ise "Din karşıtıyım/Dine karşı ilgisizim" olarak tanımladıklarını ifade etmişlerdir. Araştırma grubunun dini eğitim alma durumları incelendiğinde, %88,2'lik (106 kişi) oranla katılımcıların dini eğitim aldıkları, %10,8'lik (14 kişi) kısmı ise daha önce dini eğitim almadıkları görülmüştür. Dini eğitim alanlar, dini eğitimlerini %42,5'i ailesinden, %57,5'i ise kuran kursundan almışlardır. Araştırma grubunun dinle ilgili konularda, "Allah'ın varlığına" (%97,5), "Meleklerin varlığına" (%92,4), "Şeytanların varlığına"(%93,3), "Cinlerin varlığına"(%93,3), "Kur'an-ı Kerim'e"(%93,3) ve "Kadere" (%91,6) inandıkları, "Muska"ya ise %51,7'sinin inandığı, %29,2'sinin kararsız oldukları görülmüştür.

Araştırma Grubunun Fala Yönelik İnanç Ve Uygulamaları

Tablo 1: Cinsiyete Göre Fala İnanma ve Uygulama Durumu

	Kadın (%)	Erkek (%)	Toplam (%)
Fala inanır mısınız?			
İnanıyorum	20,6	15,8	18,2
Kararsızım	20,6	17,5	19,5
İnanmıyorum	58,7	66,7	62,7
X²: 1,152 df:2 p:562			
Fal baktırır mısınız?			
	Kadın (%)	Erkek (%)	Toplam (%)
Her zaman/Sıklıkla	13,3	6,7	10,0
Ara sıra/ Nadiren	61,7	31,7	46,7
Hiçbir zaman	25,0	61,7	43,3
X²: 16427 df:2 p:000			

Araştırmaya katılanların %62,7'si fala inanmadıklarını, %18,2'si ise fala inandıklarını belirtmişlerdir. Kadınların %20,6'sı, erkeklerin %15,8'i fala inanmaktadır (Tablo 1). Kadınlar ve erkekler arasında fala inanma konusunda farklılık olmadığı, çoğunluğunun fala inanmadığı görülmüştür. Cinsiyet ve fal inancı arasında istatistiki olarak anlamlı bir farklılık bulunamamıştır ($p>.05$). Araştırmaya katılanların cinsiyet açısından fal baktırma durumlarına bakıldığında; kadın öğrencilerin %61,7'si, erkek öğrencilerin ise %31,7'si fala ara sıra/nadiren baktırdıklarını belirtmişlerdir. Erkek öğrencilerin %61,7 gibi büyük bir çoğunluğu fala hiçbir zaman baktırmadıklarını belirtmişlerdir (Tablo 1). Cinsiyet ile fala baktırma arasında ise yüksek oranda anlamlı farklılık olduğu görülmüştür ($p<.05$). Bu farklılık kadınların ara sıra/nadiren fal baktırmasından, erkeklerin ise hiçbir zaman fal baktırmamasından kaynaklanmaktadır.

Tablo 2: Bölümlere Göre Fala İnanma ve Uygulama Durumu

Fala inanır mısınız?			
	Sosyal Bilimler (%)	Fen Bilimler (%)	Toplam (%)
İnanıyorum	18,3	18,3	18,3
Kararsızım	15,0	23,3	19,2
İnanmıyorum	66,7	58,3	62,5
X²: 1420 df:2 p: 0,492			
Fal baktırır mısınız?			
	Sosyal Bilimler (%)	Fen Bilimler (%)	Toplam (%)
Her zaman/Sıklıkla	3,3	16,7	10,0
Ara sıra/ Nadiren	48,3	45,0	46,7
Hiçbir zaman	48,3	38,3	43,3
X²: 6,097 df: 2 p: 0,047			

Sosyal Bilimler (%66,7) ve Fen Bilimler (%58,3) öğrencilerinin fala çoğunlukla inanmadıkları, inananların ise aynı oranda (%18,3) inandıkları görülmüştür. Bölüm ile fala inanma durumu arasında anlamlı farklılık yoktur ($p>.05$). Fal baktıranların, Sosyal Bilimler öğrencilerinde %51,6, Fen Bilimler öğrencilerinde %61,7 olduğu, öğrencilerin %43,3'ünün ise hiçbir zaman fal baktırmadığı görülmüştür (Tablo 2). Fal baktırma ile bölüm arasında anlamlı farklılık olduğu tespit edilmiştir ($p<.05$).

Tablo 3: Fal Baktırma ve Fal Baktırmama Nedenleri

Fal Baktırma Nedeniniz Nedir?					
	Kadın (%)	Erkek (%)	Toplam (%)	X²	p
Eğlenme, hoşça vakit geçirme, muziplik	56,7	30	44,2	8,688	,003
Merak duygusu	33,3	10,0	21,7	9,624	,002
İyi şeyler duyma arzusu	20	3,3	11,7	8,086	,004
Sıkıntı giderme	16,7	3,3	10	5,926	,015
Geleceğe yönelik merak	8,3	6,7	7,5		*
Alışkanlık	6,7	-	3,3	4,138	,042
Diğer	11,7	5,1	8,4		*

Fal Baktırmama Nedeniniz Nedir?					
	Kadın (%)	Erkek (%)	Toplam (%)	X2	p
Fala inanmadığım için	20	35	27,5	9,877	,066
Saçma bulduğum için	6,7	18,3	12,5	3,733	,053
İnançlarıma aykırı ve ters düştüğü için	20	25	22,5	,430	,512
Günah olduğu için	11,7	3,3	7,5	1,239	,266
İlgimi- merakımı çekmediği için	5	3,3	4,2	,525	,469
Herhangi bir nedenim yok	-	3,3	1,7	3,051	,496
Diğer	3,3	3,3	3,3		*

Araştırma katılan öğrencilere fal baktırma nedenleri sorulmuş, fal baktıranların yarısına yakını (%44,2), fal baktırma sebeplerinin “Eğlenme, hoşça vakit geçirme, muziplik” olduğunu, %21,7’si “Merak duygusu”, %11,7’si “İyi şeyler duyma arzusu” olduğunu belirtmişlerdir (Tablo 3). Fala inananların oranı %18,3 iken fal baktıranların oranı %56,7’dir (bkz. Tablo 1). Eğlenme amaçlı olarak fal baktırdıklarını söyleyenlerin oranına bakıldığında, bu oranların ortaya çıkmasının nedeni anlaşılmaktadır. İnanmasalar dahi eğlence amacıyla gençler fal baktırabilmektedir. Diğer seçeneğini belirtenler, fala baktırma sebeplerini onaylanma duygusu, dertleşecek birine ihtiyaç duymak, sorunlarla baş edememe, başka kişilerin hakkımdaki düşünceleri öğrenme, psikologa gidememek ve sosyalleşme isteği olarak belirtmişlerdir (Tablo 3). Cinsiyet ile eğlenme, hoşça vakit geçirme, muziplik, merak duygusu, iyi şeyler duyma arzusu, sıkıntı giderme ve alışkanlık için fal baktırma arasında anlamlı farklılık tespit edilmiştir ($p<.05$). Kadınların, erkeklerden daha fazla eğlenme, hoşça vakit geçirme, muziplik, merak duygusu, iyi şeyler duyma arzusu, sıkıntı giderme ve alışkanlık için fal baktırdığı görülmüştür.

Araştırmaya katılan öğrencilerin fal baktırmama nedenlerinin; fala inanmadıkları için (%27,5), inançlarına aykırı ve ters düştüğü için (%22,5), saçma buldukları için (%12,5) olduğu görülmektedir. Diğer seçeneklerine ise Allah’a şirk koşmak ve affedilmeyen günah olduğu için, Peygamber Efendimiz lanetlediği için cevaplarını vermişlerdir (Tablo 3). Fal baktırmama nedenlerinin cinsiyete

göre farklılıklarına baktığımızda aralarında anlamlı farklılık olmadığı saptanmıştır ($p>.05$).

Tablo 4: Cinsiyete Göre Fal İle İlgili Konulara İnanma Durumu

	İnanıyorum (%)			Kararsızım (%)			İnanmıyorum (%)			X2	p
	K	E	T	K	E	T	K	E	T		
Falcılar cinlerden yardım alırlar.	45,0	25,0	35,0	21,7	23,3	22,5	33,3	51,7	42,5	5,838	,054
Falcılar dolandırıcıdır.	55,0	55,0	55,0	23,3	26,7	25,0	21,7	18,3	20,0	,300	,861
İnsanlar fallarda kendilerine ait göndermeler bulurlar.	46,7	30,0	38,3	26,7	36,7	31,7	26,7	33,3	30,0	3,586	,168
Falcılar gelecektek haber verebilir.	11,7	8,3	10,0	21,7	15,0	18,3	66,7	76,7	71,7	1,479	,477

K=Kadın E=Erkek T=Toplam

Tablo 4’de araştırmaya katılanlar öğrencilerin, cinsiyete göre fal ile ilgili konulara inanma durumu incelenmiştir. Falcıların cinlerden yardım aldığına inananlar %35, inananmayanlar %42,5’tir. Falcıların dolandırıcı olduğuna inananların %55, inananmayanlar %20 olduğu görülmüştür. İnsanların fallarda kendilerine ait göndermeler bulacağına inananlar %38,3, inananmayanlar %30’dur. Falcıların gelecektek haber verebileceklerine inananlar %10 iken inananmayanlar hayli yüksek bir oranda (%71,7) olduğu görülmüştür (Tablo 4). Fala inananların %90,7’sinin falcıların gelecektek haber verdiklerine inanmadıkları tespit edilmiştir. Cinsiyete göre fal ile ilgili konulara inanma durumu karşılaştırılmış, analiz sonucunda aralarında anlamlı bir farklılık olmadığı saptanmıştır ($p>.05$).

Tablo 5: Cinsiyete Göre Fal Uygulamaları

	Her Zaman		Bazen		Hiçbir Zaman		X ²	p
	Kadın (%)	Erkek (%)	Kadın (%)	Erkek (%)	Kadın (%)	Erkek (%)		
Falcının sözleri ruh halimi etkiler.	10,0	5,0	45,0	18,3	45,0	76,7	12,682	,002
Fala para harcayabilirim.	10,0	3,3	21,7	11,7	68,3	85,0	4,887	,087
Sosyal ilişkilerimi fala göre şekillendiririm.	6,7	3,3	6,7	1,7	86,7	95,0	2,696	,260
Fala eğlenmek için baktırım.	38,3	11,7	33,3	36,7	26,7	51,7	11,765	,002
Fala baktığının bilinmesi beni rahatsız eder.	10,0	21,7	13,3	8,3	76,7	70,0	3,453	,178
Hayatımla ilgili kararlar almak istediğimde falcıya başvururum.	6,7	3,3	5,0	-	88,3	96,7	3,892	,143
Fal baktırmayla geleceğe ait korkularımdan kurtulduğumu hissediyorum.	6,7	3,3	10,0	1,7	83,3	95,0	4,696	,096
Komşularım ya da arkadaşlarımla ev sohbetlerinde fal bakarım.	18,3	6,7	35,0	16,7	46,7	76,7	11,548	,003

Araştırmaya katılan öğrencilerin cinsiyetlerine göre fal uygulamalarının neler olduğu Tablo 5’de gösterilmiştir. Kadınların %56,7’si falcının sözlerinin ruhunu etkilediğini, erkeklerin %76,7’sinin ise falcının sözlerinin ruh halini hiçbir zaman etkilemediği görülmüştür. “Falcının sözleri ruhumu etkiler” ile cinsiyet değişkeni arasında istatistikî açıdan çok anlamlı farklılık olduğu tespit edilmiştir

($p < .05$). Falcının sözleri kadınların ruh halini, erkeklerin ruh halinden daha çok etkilemektedir. Kadınların %71,6'sının, erkeklerin ise % 48,4'ünün, fala eğlenmek için baktırdıkları görülmüş, cinsiyet değişkeni ile fala eğlenmek için baktırma arasında çok anlamlı farklılık olduğu tespit edilmiştir ($p < .05$).

Kadınların %31,7'sinin, erkeklerin ise %15' inin fala para harcayabilecekleri görülmüştür. Cinsiyet ve fala para harcamak arasında anlamlı farklılık tespit edilememiş olsa da kadınların, erkeklere oranla daha fazla fala harcadığını söyleyebiliriz ($p < .05$). Katılımcıların sosyal ilişkilerini fala göre belirleyip belirlemediklerine baktığımızda kadınların %86,7'si, erkeklerin ise %95'i hiçbir zaman sosyal ilişkilerini fala göre belirlemedikleri sonucuna ulaşılmıştır. Aynı zamanda hayatlarıyla ilgili kararlarda falcıya başvurma durumlarına baktığımızda kadınların %88,3'ünün, erkeklerin %96,7'sinin hiçbir zaman hayatlarıyla ilgili kararlarda falcıya başvurmadıkları görülmüştür. Kadınların %83,3'ünün, erkeklerin ise %95'inin fal baktırmayla geleceğe ait korkularından hiçbir zaman kurtulmadıklarını hissettikleri görülmüştür. Bu üç önermenin cinsiyet değişkeni ile aralarında anlamlı bir farklılık olmadığı görülmüştür ($p > .05$).

Fal baktırdığının bilinmesinden duyulan rahatsızlığa yönelik önermeye ise kadın ve erkekler hayli yüksek bir oranda (%70-%76,7) hiçbir zaman fal baktırdığının bilinmesinden rahatsız olmam cevabını vermişlerdir. Cinsiyet ile fal baktırıldığı bilmesinin rahatsız etmesi arasında anlamlı farklılık yoktur ($p > .05$). Kendilerini oldukça dindar olarak tanımlayanların %42,9'u, dindar olarak tanımlayanların % 69,8 gibi büyük bir oranı fala baktırmaktan hiçbir zaman rahatsız olmayacaklarını belirtmişlerdir.

Kadınların %53,3'ü komşu ya da arkadaşlarla ev sohbetlerinde fal baktırdıklarını, erkeklerin ise %76,7'sinin hiçbir zaman baktırmadıkları görülmüştür. Cinsiyet değişkeni ile "komşularım ya da arkadaşlarımla ev sohbetlerinde fal baktırırım" arasında yüksek oranda anlamlı farklılık olduğu tespit edilmiştir ($p < .05$). Fala eğlenmek için baktıran kadınların oranı %71,6, erkeklerin oranı ise %54,4 olduğu görülmüştür. Cinsiyet ile "fala eğlenmek için baktırırım" arasında yüksek oranda anlamlı farklılık olduğu tespit

edilmiştir ($p<.05$). Bu iki önermeyi kadınların, erkeklerden daha fazla uyguladıkları görülmüştür.

Tablo 6: Baktırılan Fal Türleri

	Kadın (%)	Erkek (%)	Toplam (%)	X2	p
Kahve Falı	68,3	35,0	51,7	13,348	,000
Tarot Falı	26,7	11,7	19,2	4,357	,037
Yıldız Falı	11,7	5,0	8,3	1,745	,186
El Falı	10,0	3,3	6,7		*
İskambil Falı	10,0	3,3	6,7		*
Yüzük Falı	11,7	1,7	6,7		*
Aşk Falı	10,0	-	5,0		*

Araştırmaya katılan öğrencilere baktırdıkları fal türleri sorulmuş sonuçlar Tablo 6'da gösterilmiştir. Fal baktıranların %51,6'sının "Kahve Falı", %19,1'inin "Tarot Falı" ve %8,3'ünün "Yıldız Falı" baktırdıkları; diğer fal çeşitlerinin ise sırasıyla el falı, iskambil falı, yüzük falı, aşk falı, sigara falı, papatya falı, yüz falı, sakız falı olduğu görülmüştür. Fal türlerini tercih etmede cinsiyet ekseninde anlamlı bir farklılık olup olmadığına baktığımızda "Kahve Falı" ve "Tarot Falı"nda anlamlı farklılık olduğu görülmüştür ($p<.05$). Kadınların erkeklere oranla daha çok "Kahve Falı" ve "Tarot Falı" baktırdıkları sonucuna ulaşılmıştır. "Kahve Falı"nın diğer fal türlerine oranla daha çok tercih edilmesinin nedeni ise toplantılarda içilen kahvelerden sonra, sohbet ortamında, eğlence amacıyla uygulanmasıdır. Bunun yanı sıra gençlerin bu falı daha çok tercih etmelerinde ki bir diğer neden ise kafelerde kahve içilmesi ve o ortamlarda fal bakan kişilerin olması, aynı zamanda daha öncede bahsettiğimiz üzere sosyal medya uygulamalarından kaynaklanabilmektedir.

Araştırma Grubunun Büyüye Yönelik İnanç ve Uygulamaları**Tablo 7:** Cinsiyete Göre Büyüye İnanma ve Uygulama Durumu

Büyüye inanıyor musunuz?	Kadın (%)	Erkek(%)	Toplam (%)
İnanıyorum	63,3	43,3	53,3
Kararsızım	15,0	18,3	16,7
İnanmıyorum	21,7	38,3	30,0
X²: 5,228 df:2 p:0,073			
Büyü yaptırmak için hocaya giderim*			
	Kadın (%)	Erkek(%)	Toplam (%)
Her zaman	1,7	-	,8
Ara sıra/ Nadiren	1,7	5,1	3,4
Hiçbir zaman	96,7	94,9	95,8
Büyü bozdurmak için hocaya giderim*			
	Kadın (%)	Erkek(%)	Toplam (%)
Her zaman/Sıklıkla	5,0	3,3	4,2
Ara sıra/Nadiren	13,3	6,8	10,1
Hiçbir zaman	81,7	89,8	85,7
Büyüye para haralayabilirim*			
	Kadın (%)	Erkek(%)	Toplam (%)
Her zaman/Sıklıkla	1,7	3,4	2,5
Ara sıra/Nadiren	6,7	6,8	6,7
Hiçbir zaman	91,7	89,8	90,8

Araştırmaya katılan kadınların %63,3'ü, erkeklerin ise % 43,3'ü büyüye inandıklarını belirtmişlerdir (Tablo 7). Cinsiyet ile büyüye inanma arasında anlamlı farklılık olmadığı görülmüştür ($p>.05$). Ancak kadınların büyüye inanma oranının erkeklerden fazla olduğunu söyleyebiliriz.

Araştırmaya katılan öğrencilerin büyü uygulamalarına yönelik önermelere verdikleri cevaplarda, %95,8'i "Büyü yaptırmak için hocaya hiçbir zaman gitmem", %8'i "Büyü yaptırmak için hocaya her zaman giderim" cevabını vermişlerdir. Büyü yaptırmak

için hocaya gitmek toplumumuzda çok tasvip edilen bir durum olmadığından, büyü bozdurma sorusu ile bu durumun farklılıklarını tespit etmeye çalıştık. Büyü bozdurmak için hocaya giderim diyenlerin oranı %4,2, büyü bozdurmak için hocaya hiçbir zaman gitmem diyenler ise %85,7'dir. Büyü yaptırmak için hocaya giderim diyenlere oranla büyü bozdurmak için hocaya giderim diyenlerin oranı fazladır. Büyü bozdurmak ile cinsiyet arasındaki ilişki incelendiğinde, erkeklerin 3,3'ü her zaman, %6,8'i ara sıra/nadiren büyü bozdurmak için hocaya gideceklerini belirtirken, %89,8'i hiçbir zaman büyü bozdurmak için hocaya gitmeyeceklerini belirtmişlerdir. Kadınların ise % 5'i her zaman, % 13,3'ü ara sıra/nadiren büyü bozdurmak için hocaya gideceklerini, %81,7'si ise hiçbir zaman büyü bozdurmak için hocaya gitmeyeceklerini belirtmişlerdir (Tablo 7). Aralarında ilişki tespit edilemese de istatistiki anlamda kadınların erkeklerden daha fazla büyü yapmak için hocaya giderim, erkeklerin ise kadınlardan daha fazla büyü bozdurmak için hocaya giderim ve büyüye para harcayabilirim cevabını verdikleri görülmüştür.

Tablo 8: Bölüme Göre Büyüye İnanma ve Uygulama Durumu

Büyüye inaniyor musunuz?			
	Sosyal Bilimler (%)	Fen Bilimler (%)	Toplam (%)
İnanıyorum	50,0	56,7	53,3
Kararsızım	18,3	15,0	16,7
İnanmıyorum	31,7	28,3	30,0
X²: ,561 df:2 p: ,755			
Büyü yapmak için hocaya giderim*			
	Sosyal Bilimler (%)	Fen Bilimler (%)	Toplam (%)
Her zaman/ Sıklıkla		1,7	,8
Ara sıra/Nadiren	1,7	5,0	3,4
Hiçbir zaman	98,3	93,3	95,8
Büyü bozdurmak için hocaya giderim*			

	Sosyal Bilimler (%)	Fen Bilimler (%)	Toplam (%)
Her zaman/ Sıklıkla	3,4	5,0	14,3
Ara sıra/Nadiren	6,8	13,3	10,1
Hiçbir zaman	89,8	81,7	85,7
Büyüye para harcıyabilirim*			
	Sosyal Bilimler (%)	Fen Bilimler (%)	Toplam (%)
Her zaman/Sıklıkla	-	5,0	2,5
Ara sıra/ Nadiren	5,1	8,3	6,7
Hiçbir zaman	94,9	86,7	90,8

Bölümler arası büyüye inanma konusunda nasıl bir tutum farkı olduğunu incelediğimiz Tablo 8’de, Sosyal Bilimler öğrencilerinden büyüye inanıyorum diyenlerin oranı %50 iken, Fen Bilimler öğrencilerinin büyüye inanıyorum diyenlerin oranı %56,7’dir. Fen Bilimleri öğrencilerinin soyut olan konulara sosyal bilimlerden daha az inanacağı hususu bizi Sosyal Bilimler öğrencilerinin büyüye daha çok inandığı hipotezine sevk etmiştir. Bölüm ve büyüye inanma ve uygulama arasında anlamlı bir farklılık olmadığı görülmüştür ($p>.05$). Ancak, yine de tabloyu okuduğumuzda diyebiliriz ki, Fen Bilimleri öğrencileri, Sosyal Bilimler öğrencilerinden anlamlı bir farklılık olmasa dahi büyüye daha çok inanmaktadır.

Tablo 9: Cinsiyete Göre Büyüye İnanma Nedenleri

	Kadın (%)	Erkek (%)	Toplam (%)	X ²	p
Kuran-ı Kerim’de olduğu için	48,3	31,7	40,0	2,813	,094
Yakın arkadaşlarım yaşadıklarını anlattıkları için	21,7	10,0	15,8	2,251	,134
Yaşadığım, karşılaştığım için	13,3	5,0	9,2	1,601	,206
Kitaplarda yazıldığı için	5,0	11,7	8,3	,982	,322
Diğer	3,3	5,0	4,2		*

Erkek katılımcılar büyüye inanma nedenleri olarak çoğunlukla, Kuran-ı Kerim’de olduğu için (%31,7), ikinci olarak da kitaplar da yazıldığı için (%11,7) cevabını vermişlerdir. Kadın katılımcılar da ise yine erkek katılımcılarda olduğu gibi Kuran-ı Kerim’de olduğu için (%48,3), ikinci olarak da yakın arkadaşlarım yaşadıklarını anlattıkları için cevabını vermişlerdir. Diğer seçeneğinde verilen cevaplar ise peygamberimize büyü yapıldığı için, Harry Potter yüzünden, Hz. İbrahim efendimizden dolayıdır (Tablo 9). Kadınların erkeklere oranla büyü ve benzeri konulara daha eğilimli olduğu hipotezimizden hareketle şunu söyleyebiliriz ki kadınlar arkadaş ortamlarında büyü ve benzeri konulardan daha fazla bahsetmekte ve birbirlerini etkileyebilmektedir. Araştırmaya katılan öğrencilere “Yaşadığınız ortamda büyü ile uğraşanlar var mı?” sorusu yöneltilmiş, kadınların %20’si, erkeklerin %15’i evet cevabını vermişlerdir. Yaşadığı ortamda büyü ile uğraşanlar olanların %85,7’sinin büyüye inandıkları tespit edilmiştir. Cinsiyete göre büyüye inanma nedenleri arasında anlamlı bir farklılık olmadığı görülmüştür ($p>.05$). Erkekler, büyüye inanma nedeni olarak kitaplarda yazıldığı için seçeneğini daha çok tercih etmiş, diğer bütün seçeneklerde ise kadınların erkeklerden fazla olduğu görülmüştür.

Tablo 10: Cinsiyete Göre Büyü İle İlgili Konulara İnanma Durumu

	İnanıyorum		Kararsızım		İnanmıyorum		X ²	p
	Kadın (%)	Erkek (%)	Kadın (%)	Erkek (%)	Kadın (%)	Erkek (%)		
Büyü insanların yaşamlarını etkiler.	68,3	46,7	10,0	20,0	21,7	33,3	5,934	,049
Medyumlar / hocalar cinlerden yardım alırlar.	55,0	38,3	23,3	18,3	21,7	43,3	6,479	,039
Büyü ile bazı rahatsızlıklar giderilebilir.	11,7	16,9	35,0	30,5	53,3	52,5	,645	,724
Medyumlar dolandırıcıdırlar.	63,3	46,7	16,7	23,3	20,0	30,0		*

Medyumlar kadere hükmedebilirler	10,0	-	10,0	10,0	80,0	90,0		*
Büyü dünyada bazı şeyleri değiştirebilir.	23,3	20,0	23,3	23,3	53,3	56,7	,214	,898
Büyü, yapan kişiye de etki edebilir.	41,7	31,7	31,7	26,7	26,7	41,7	3,051	,218
Büyü tutarsa insanı ölüme götürebilir.	40,0	23,3	30,0	26,7	30,0	50,0	5,749	,056

Araştırma grubunun büyü ile ilgili konularla ilgili inançlarını belirlemeyi amaçlayan önermelerin oranları Tablo 10'da görülmektedir. Tablo incelendiğinde, araştırma grubunun % 57,5'inin büyüünün insanların yaşamını etkilediğine inandıkları, kadınlarda (%68,3) bu oranın erkeklerden (%46,7) daha fazla olduğu görülmektedir. Büyünün insanların yaşamını etkileyeceğine inanmayanlar ise % 27,5'dir. Cinsiyet ile arasında anlamlı farklılık olduğu görülmüştür ($p < .05$).

Araştırma grubunun %46,6'sının medyumların/hocaların cinlerden yardım aldığına inandıkları, % 32,5'inin inanmadıkları; cinsiyetle aralarında anlamlı farklılık olduğu, kadınların medyumlar/hocaların cinlerden yardım aldığına, erkeklerden daha fazla inandıkları görülmüştür ($p < .05$). %14,3'ünün büyü ile rahatsızlıkların giderilebileceğine inandıkları, %52,9'unun ise inanmadıkları görülmüştür. %55,5'inin medyumların dolandırıcı olduğuna inandıkları, %25'inin ise inanmadıkları; % 5'inin medyumların kadere hükmedebildiklerine inandıkları, %85 gibi büyük bir oranın ise inanmadıkları görülmüştür (Tablo10).

%21,7'sinin büyüünün dünyada bazı şeyleri değiştirebileceğine inandıkları, %55'inin ise inanmadıkları; %36,7'sinin büyüünün yapan kişiye de etki edeceğine inandıkları, %34,2'sinin inanmadıkları, %29,2'sinin ise kararsız kaldıkları görülmüştür. %31,6'sinin büyü tutarsa insanları ölüme götürebileceğine inandıkları, %40'ünün inanmadıkları görülmüştür (Tablo 10). "Büyü ile bazı

rahatsızlıklar giderilebilir” önermesine erkeklerin %16,9’u inanırken, %52,5’i inanmamaktadır Kadınların ise %11,7’si inanırken, %53,3’ü inanmamaktadır (Tablo10). Diğer önermelerin tümünde cinsiyet açısından anlamlı bir farklılık bulunamamıştır ($p>.05$).

Tablo 11: Cinsiyete Göre Karşılaşılan Büyüler

	Kadın (%)	Erkek (%)	Toplam (%)	X ²	p
Kısmet bağlama / Açtırma	26,7	11,7	19,2	4,357	,037
Nefret Ettirme	23,3	3,3	13,3	10,385	,001
Rahatsız etme / Delirtme	16,7	10,0	13,3	1,154	,283
Kara Büyü	8,3	10,0	9,2	,100	,752
Isındırma / Aşık etme	13,3	3,3	8,3	3,927	,048
Papaz Büyüsü	3,3	1,7	2,5		*
Diğer	1,7	8,3	5,0		*

Araştırma grubunun en fazla karşılaştığı büyü türü %19,2 oranı ile “Kısmet bağlama / Açtırma” olmuştur. Araştırma grubunun en fazla karşılaştığı ikinci büyü türü ise %13,3 “Nefret ettirme / Soğutma”, %13,3 “Rahatsız etme / Delirtme” büyüleridir. Araştırma grubunun en fazla karşılaştıkları üçüncü büyü türü ise %9,2 oranında “Kara Büyü” olmuştur. En fazla karşılaşılan diğer büyüler ise %8,3 “Isındırma / Aşık etme”, %2,5 “Papaz Büyüsü” şeklindedir (Tablo 11). İnsanların büyü konusunda en fazla rağbet ettikleri konunun karı-kocanın arasını açmak olduğu Kuran-ı Kerim’de de ifade edilmektedir (Kur’an-ı Kerim 2:102). Bu veri, insanların tarihsel süreç içerisinde büyü konusundaki tutumlarının çok fazla değişmediğini göstermektedir.

Cinsiyet ile “Kısmet bağlama / Açtırma”, “Nefret ettirme / Soğutma”, “Isındırma / Aşık etme” büyüleri arasında anlamlı bir farklılık olduğu, kadınların erkeklere oranla bu büyülerle daha fazla karşılaştıkları görülmüştür ($p<.05$). “Rahatsız etme / Delirtme” ve “Kara Büyü” arasında ise cinsiyet ekseninde anlamlı farklılık tespit edilememiştir ($p>.05$).

Tablo 12: İnsanlar Hangi Sebeplerle Büyü Yapan Kişilere Giderler?

	Kadın (%)	Erkek (%)	Toplam (%)	X ²	P
Kısmet açmak	50,0	45,0	47,5	,301	,583
Cin musallat olduğundan	43,3	45,0	44,2	,034	,854
Cahilliklerinden dolayı	45,0	28,3	36,7	3,589	,058
Batıl inançlarından dolayı	30,0	31,7	30,8	,039	,843
Büyü/sihir bozdurmak	25,0	18,3	21,7	,786	,375
Sevgiliyi geri döndürmek-bağlamak	25,0	11,7	18,3	3,562	,059
Hastalıklarını tedavi ettirmek	16,7	10,0	13,3	1,154	,283
Nazardan korunmak	11,7	15,0	13,3	,288	,591
Maddi kazanç	3,3	6,7	5,0		,679
Diğer	-	1,7	,8		*

Katılımcıların %47,5'i insanların en çok "Kısmet açmak için", ikinci olarak % 44,1'i "Cin musallat olduğundan", üçüncü olarak ise %36,6'sı "Cahilliklerinden dolayı" büyü yapan kişilere gittiklerini düşündükleri görülmüştür. Bunun dışında % 30,8'i "Batıl inançlarından dolayı", % 21,7'si "Büyü/sihir bozdurmak", %18,3'ü "Sevgiliyi geri döndürmek-bağlamak", %13,3'ü "Hastalıklarını tedavi ettirmek", %13,3'ü "Nazardan korunmak, %5'i ise "Maddi kazanç" için insanların büyü yapan kişilere gittiklerini belirtmişlerdir. Gençlerin en çok karşılaştığı büyü türü, kısmet bağlama/açtırma büyüydü (bkz: Tablo 11). Katılımcılar, insanların da en çok kısmet açmak için büyü yaptırdıklarını söyledikleri görülmüştür (Tablo 12). Cinsiyet ile insanların hangi sebeple büyü yapan kişilere gittiği sorusu arasında anlamlı farklılık bulunamamıştır ($p>.05$). Kadınların, kısmet açmak, cahilliklerinden dolayı, büyü/sihir bozdurmak, sevgiliyi geri döndürmek-bağlamak, hastalıklarını tedavi ettirmek seçeneklerinde erkeklerden daha fazla olduğu görülmüştür. Erkeklerin kadınlardan daha fazla tercih ettikleri seçenekler ise cin musallat olduğundan, batıl inançlarından dolayı, nazardan korunmak ve maddi kazançtır.

Tablo 13: Büyü Ve Benzeri Şeylerden Kurtulma Yolları Nelerdir?

	Kadın (%)	Erkek (%)	Toplam (%)	X2	p
Dua okuyarak	71,7	66,7	69,2	,352	,553
Allah'a sığınarak	73,3	63,3	68,3	1,386	,239
Daha çok ibadet ederek	36,7	20,0	28,3	4,104	,043
Din görevlilerine giderek	15,0	20,0	17,5	,519	,471
Fikrim yok	15,0	16,7	15,8	,063	,803
Bu tür konuları aklıma getirmeyerek	8,3	10,0	9,2	,100	,752
Büyü bozucu kişilere giderek	5,0	11,7	8,3	1,745	,186
Muska yazdırarak	10,0	6,7	8,3		*
Diğer	-	8,4	4,2		*

Büyü inancı ile vermiş olduğumuz oranlar ve yaşanan tecrübeler de göz önünde bulundurulduğunda, toplumda bu tür inanç ve uygulamaların halen daha devam ettiği görülmektedir. Bu tür uygulamalar varlığını devam ettirdiği müddetçe de bu uygulamalara maruz kalındığında kurtulma yolları arayacakları ve bu yollara başvurmaları da kaçınılmaz olacaktır. Araştırma grubumuzun büyü ve benzeri şeylerden kurtulmak için ne yapılması gerektiği ile ilgili düşünceleri Tablo 13'de gösterilmiştir. Araştırma grubu, büyü ve benzeri şeylerden %69,2'i "Dua okuyarak", ikinci sırada ise %68,3 oranında "Allaha sığınmak" yoluyla kurtulabileceğini belirtmişlerdir. Diğer seçeneğinde ise sürekli abdestli gezecek, okuyarak, Allah'tan başkası şifa ve koruma veremez, hoca ve âlimler sadece aracıdır bilgimizi geliştirmeliyiz, medyuma giderek, Harry Potter karakteri olan Prof. Snape' ye giderek cevapları verilmiştir. Daha çok ibadet ederek büyüden kurtulacağını düşünen kadınlar, erkeklerden fazladır. Cinsiyet ekseninde büyüden kurtulma yolları analiz edildiğinde, sadece daha çok ibadet ederek seçeneğinde farklılık tespit edilmiştir ($p < .05$).

Tartışma ve Sonuç

Üniversite öğrencilerinin büyü ve fala yönelik inanç ve uygulamaları

larının ve bu uygulamalara yönelik kanaatlerinin araştırıldığı bu çalışmada; kadın ve erkeklerin fala çoğunlukla inanmadıkları (Yılmaz, 2014); ancak kadınların erkeklere nazaran daha fazla fal baktırdığı sonucuna ulaşılmıştır. Yazıcı'nın (2014) ele aldığı çalışmasında, üniversite öğrencilerinin büyüye ve fala inanmadıkları sonucuna ulaşılmıştır. Bizim çalışmamız ise üniversite öğrencilerinin fala inanmadıkları, büyüye inandıkları yönünde sonuçlanmıştır.

Huntley & Peeters (2005) ele aldıkları çalışmalarında, batıl inançlara eğilimi cinsiyet açısından incelemiş, kadın ve erkek arasında fal baktırma hariç anlamlı bir farkın saptanmadığı görülmüştür. Bunun aksine birçok araştırma, kadınların bu tür inanç ve uygulamalara daha fazla eğilimli olduklarına dikkat çekmektedir (Shermer, 2002; Köse & Ayten, Din Psikolojisi, 2016; Köktaş, 1993; Safaei & Khodabakhshi, 2012; Sjørup & Christensen, 2009; Arslan M. , 2004); Çobanoğlu, 2006; Güngör, 2005). Aladar (2009) tarafından ele alınan çalışma da ise büyüye inanmanın erkeklerde daha fazla olduğu sonucu dikkat çekmektedir. Aladar, bu sonucun nedenini ise kadınların günümüz medyasında büyü mağdurları kişileri izleyerek bu konuyla ilgili bilinçlenmelerine bağlamaktadır. Büyüyü uygulama konusunda ise yalnızca hastalıklar için kadınların erkeklerden daha fazla büyüye başvurduğuna dikkat çekmektedir. Aynı zamanda Yılmaz (2014)'ın büyü inancı ile elde ettiği sonuçlara bakıldığında katılımcılarının %53,9'unun büyüye inanmadığı, inanan kadınların (%53) erkeklerden (%39,5) daha fazla olduğu görülmüştür. Ele aldığımız çalışmanın sonucunda ise katılımcıların büyüye çoğunlukla inandıkları, cinsiyet açısından aralarında anlamlı farklılık olmadığı sonucuna ulaşılmıştır.

Bölüm bazında da büyü ve fala yönelik inanç ve uygulamaların farklılıkları tespit edilmiştir. Buna göre, Sosyal Bilimler ve Fen Bilimler öğrencilerinin fala çoğunlukla inanmadıkları, inananların ise aynı oranda inandıkları, fal baktıran Sosyal Bilimler öğrencilerinin %51,7, Fen Bilimler öğrencilerinin %61,7 olduğu görülmüştür. Fen Bilimler öğrencileri, Sosyal Bilimler öğrencilerine nazaran daha fazla fal baktırmaktadır. Büyüye ise bölümler arası anlamlı farklılık olmasa dahi, Fen Bilimleri öğrencilerinin Sosyal Bilimler

öğrencilerinden daha fazla inandıklarını söyleyebiliriz. Büyüye inanma nedenlerinin ise Kuran-ı Kerim’de olduğu için, yakın arkadaşları yaşadığı için ve kendileri yaşadığı için sonucuna ulaşılmıştır. Dini inançlarına yönelik bulgularda da görüldüğü üzere katılımcıların büyük bir çoğunluğu Kuran- Kerim’e inanmaktadır. Bu verilerin elde edilmesinde sebeplerden biri de kişilerin dini inançlarından kaynaklıdır diyebiliriz. Aynı şekilde gençlerin dörtte birlik bir kısmı büyüye inanma nedenleri olarak, çevrelerinde ve kendilerinin yaşadıkları için cevabı vermişlerdir. Üniversite öğrencilerinin %17,5’inin yaşadıkları yerde büyü ile uğraşan kişilerin olduğunu belirtmeleri de dikkat çekicidir. Buradan hareketle diyebiliriz ki, üniversite öğrencileri açısından konunun dikkat çekici olması hasebiyle, üniversite öğrencileri daha çok dini inançlar ve çevresel faktörlerden etkilenecek büyüye inanmaktadır.

Çalışmanın büyü ile ilgili eylemlere yönelik sorularından elde edilen verilere göre, katılımcıların büyük bir çoğunluğunun, hiçbir zaman büyü yaptırmak için hocaya gitmeyecekleri, hiçbir zaman büyü bozdurmak için hocaya gitmeyecekleri, hiçbir zaman büyüye para harcamayacakları tespit edilmiştir. “Büyü yaptırmak için hocaya giderim”, “Büyü bozdurmak için hocaya giderim ve “Büyü için para harcamayabilirim” diyenlerin çoğunun ise Fen Bilimleri öğrencileri olduğu sonucuna ulaşılmıştır.

Üniversite öğrencilerinin fala inanmama oranı %62,5 olarak tespit edilmiştir. Buna göre fal ile ilgili konulara inanma durumuna baktığımızda, falcıların cinlerden yardım alabileceğine, insanların fallarda kendilerine ait göndermeler bulabileceğine inananlar ve inanmayanların oranının birbirine eşit olduğu, falcıların dolandırıcı olduğuna yarısından fazlasının inandığı, falcıların gelecekte haber verebileceğine ise çoğunluğunun inanmadığı sonucuna ulaşılmıştır. Çobanoğlu’nun (2006) çalışmasında da benzer sonuçlara ulaşılmış, “Falın gelecekle ilgili beklentilere cevap verebileceğine inanıyor musunuz?” sorusuna yönelik %81,6’sının inanmıyorum cevabı verdiği görülmüştür.

Çalışmada katılımcıların fal baktırma nedenlerinin, çoğunlukla “Eğlenme, hoşça vakit geçirme, muziplik”, “Merak duygusu”, “İyi şeyler duyma arzusu” olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Merak

ve belirsiz bir durumda rahatlama isteği kişileri büyü ve fal gibi inanışlara ve davranışlara sevk edebilmektedir (Köse & Ayten, 2009: 55). Yapılan araştırmalarda bizim bulgularımızı destekler niteliktedir. İnsanların fal baktırma nedenlerinin; merak, eğlenmek, çaresizlik, güzel şeyler duyma arzusu, günlük yaşamın sıkıntılarından bunalma, psikolojik olarak rahatlama olduğu dikkat çekmektedir (Düztepe, 2005; Güngör, 2005; Yılmaz, 2014). Araştırmamız sonucunda kadınların, erkeklerden daha çok eğlenme, hoşça vakit geçirme, muziplik, merak duygusu, iyi şeyler duyma arzusu, sıkıntı giderme ve alışkanlık olduğu için fal baktırdıkları tespit edilmiştir. Üniversite öğrencilerinin fal baktırmama nedenlerinin ise çoğunlukla fala inanmadıkları için, inançlarına aykırı ve ters düştüğü için ve saçma buldukları için olduğu sonucuna ulaşılmıştır.

Bireyler, tek başlarına olduklarında yapmayacakları bir takım uygulamaları topluma uyum sağlama adına gerçekleştirebilmektedir. Ele alınan bir çalışmada bu konuya yönelik, kişinin burçların insanlar üzerindeki tesirine inanmamasına rağmen, o ortamda sohbet edilen gruba dahil olabilmek adına burcunu söyleyerek konuşmaya dahil olması örnek verilmiştir (Saenko, 2005; Vyse, 1997). Bizim araştırmamızda da benzer olarak katılımcıların çoğunluğunun fala inanmadıkları; ancak yarısından fazlasının “fala inanma falsız da kalma” inancıyla fal baktırdıkları sonucuna ulaşılmıştır (Çobanoğlu, 2006: 66).

Bu çalışmada, fal baktıran katılımcıların fal baktırdıklarının bilinmesinden hiçbir zaman rahatsız olmayacakları sonucuna ulaşılmıştır. Benzer bir sonuç, Güngör’ün (2005) çalışmasının bulgularında da mevcuttur. Fala baktıranlar arasında üniversite mezunları olduğunun dikkat çekici olduğundan bahseden Güngör, çalışmasında, fal baktırmaya gelenlerin %64’ünün öğrenciler olduğu sonucuna ulaşmıştır. Bizim çalışmamız da üniversite öğrencileri üzerinde yapılmış bir çalışma olması dolayısıyla Güngör (2005)’ün çalışmasını destekler nitelikte veriler elde edilmiştir.

Araştırmaya katılan öğrencilerin büyü ile ilgili konulara inanma durumuna baktığımızda, çoğunluğunun, büyüün insanların yaşamını etkileyeceğine, yarısına yakınının medyumların/hocaların

cinlerden yardım aldıklarına, yarısından fazlasının medyumların dolandırıcı olduğuna, üçte birinin büyüünün yapan kişiye de etkisi olduğuna inandıkları sonucuna ulaşılmıştır. Araştırmaya katılan öğrencilerin yarısından fazlası ise büyü ile bazı rahatsızlıkların giderilebileceğine, medyumların kadere hükmedebileceklerine, büyüünün dünyada bazı şeyleri değiştirebileceğine inanmadıkları, büyü tutarsa insanları ölüme götürür düşüncesinde ise inanan ve inanmayanların yakın oranda olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Cinsiyet açısından farklılık sonuçlarına bakıldığında ise büyüünün insanın yaşamını etkileyeceğine ve medyumların/hocaların cinlerden yardım aldığına kadınlar erkeklerden daha çok inanmaktadır.

Çalışmamızda üniversite öğrencileri tarafından en çok baktırılan fal türlerinin; Kahve Falı, Tarot Falı, Yıldız Falı olduğu, kadınların erkeklerden daha fazla Kahve Falı ve Tarot Falı baktırdığı sonucuna ulaşılmıştır. Birçok araştırmada da benzer sonuçlara ulaşılmış en çok baktırılan fal türü olarak “Kahve Falı” gösterilmektedir (Çobanoğlu, 2006; Nar, 2014; Güngör, 2005; Alagozlu, 2007). En çok karşılaştıkları büyülerin ise “Kısmet bağlama/Açtırma”, “Nefret Ettirme”, “Rahatsız Etme/Delirtme ve “Kara Büyü” olduğu görülmüş, kadınların kısmet bağlama/açtırma, nefret ettirme/soğutma ve ısındırma/aşık etme büyüleriyle erkeklerden daha fazla karşılaştıkları sonucuna ulaşılmıştır (Yılmaz, 2014; Örnek, 1966). Bunun nedeni ise kişilerin evlenemediklerinde kısmetlerinin kötü niyetli kişiler tarafından bağlanıldığına düşünülmesidir. Yine üniversite öğrencilerine insanların hangi sebeplerle büyü yapan kişilere gittikleri sorulmuş, en çok “Kısmet açmak”, “Cin musallat olduğundan”, “Cahilliklerinden dolayı”, “Batıl inançlarından dolayı”, “Büyü/sihir bozdurmak için” cevaplarını verdikleri görülmüştür.

Üniversite öğrencileri, büyü ve benzeri şeylerden çoğunlukla dua okuyarak, Allaha sığınarak ve daha çok ibadet ederek kurtulabileceklerini belirtmişlerdir. Cinsiyet ekseninde büyü ve benzeri şeylerden kurtulma yollarına bakıldığında, kadınların erkeklerden daha fazla daha çok ibadet ibadet ederek seçeneğini seçtikleri görülmüştür. Yılmaz (2014) tarafından yapılmış olan araştırma sonucuna göre, katılımcıların %61,4’ü “Felak-Nas-Ayetelkursi

benzeri sureleri okuyarak”, %26,5’i “Hocalara giderek okunmak” cevabını vermiştir. Araştırma sonucumuz yapılan bu çalışmayla benzerlik göstermektedir.

Sonuç olarak; fal, üniversite öğrencilerinin ailevi, sosyal çevrelerinde uygulanan pratiklerden biridir. Öğrenciler gelişen teknoloji ve yenilikler sayesinde eğlenmek, ortama uyum sağlamak, geleceğe olmasa dahi herhangi bir konuya olan merak, iyi şeyler duyma arzusu ile fala inanmasa dahi fal baktırabilmektedir. Büyü açısından bu durum incelendiğinde, üniversite öğrencilerin büyüye inandıkları; ancak büyü uygulamalarında bulunmadıkları tespit edilmiştir. Çalışma sonucunda; kadınların erkeklere oranla daha fazla fala baktırdıkları hipotezimiz doğrulanmış, kadınların erkeklere oranla daha fazla fala inandıkları hipotezimizin sonucunda ise cinsiyet arası bir farkın olmadığı sonucuna ulaşılmıştır. Bir diğer hipotez olan kadınların erkeklere oranla büyüye daha fazla inandıkları ve büyü uygulamalarını uyguladıkları hipotezimiz sonucunda da, cinsiyet arasında anlamlı farklılık olmadığı sonucuna ulaşılmıştır. Sosyal Bilimler öğrencilerinin, Fen Bilimler öğrencilerinden daha fazla fala inandıkları ve uyguladıklarına yönelik hipotezimiz sınanmış, Fen Bilimler öğrencilerinin, Sosyal Bilimler öğrencilerinden daha fazla fal baktırdığı, inanç noktasında ise aralarında farklılık olmadığı tespit edilmiştir. Aynı şekilde Sosyal Bilimler öğrencilerinin, Fen Bilimler öğrencilerinden daha fazla büyüye inandıkları ve uyguladıklarına yönelik hipotezimiz sınanmış, bölüm ve büyü inanç uygulamaları arasında farklılık tespit edilmemiştir.

Araştırma verilerinin yalnızca Sakarya Üniversitesi Fen- Edebiyat Fakültesinde öğrenim gören öğrencilerden oluşması, bu araştırmanın temel sınırlılıklarından biridir. Eğitim düzeyi ve bölüm değişkenleri ile ilgili olarak da sınırlılıklar getirilmiştir. Lisansüstü eğitim gören öğrenciler ve farklı bölüm değişkenlerinin bulunduğu yeni çalışmalar, literatüre önemli katkılar sunabilir. Ayrıca daha geniş bir örneklem, farklı fakültelerin dahil edilmesi ve farklı inanışların çalışmaya eklenmesiyle, üniversite öğrencilerinin inanç ve uygulamalarına yönelik çalışmalar yapılabilir.

Kaynakça

- Adıvar, A. A. (1969). *Tarih Boyunca İlim ve Din*. İstanbul: Remzi Kitabevi.
- Alagözlü, N. (2007). Bir Söylem Türü Olarak Kahve Falına Yönelik Bir İnceleme: Kahve Falı Ve İdeoloji. *Edebiyat Fakültesi Dergisi*, 24(1).
- Arslan, M. (2004). Kişilerin Batıl İnanç Kaygı Düzeylerinin Bazı Değişkenler Açısından İncelenmesi. *Değerler Eğitimi Dergisi*, 2(6), 7-34.
- Arslan, M. (2010). Seküler Toplumlarda Kutsal Arayışları: Geç Modern Dönemde Büyü-Din İlişkinin Sosyolojik Analizi. *İ.Ü İlahiyat Fakültesi Dergisi*, 1(1), 195-210.
- Aslantürk, Z., & Amman, M. T. (2013). *Sosyoloji*. İstanbul: Çamlıca Yayınları.
- Aydın, S., & Emiroğlu, K. (2003). *Antropoloji Sözlüğü*. Ankara: Bilim ve Sanat.
- Bal, H. (2014). *Sosyolojide Yöntem ve Araştırma Teknikleri*. Ankara: Sentez Yayınları.
- Coser, L. A. (2008). *Sosyolojik Düşüncenin Ustaları*. (H. Hülür, S. Tokker, & İ. Mazman, Çev.) Ankara: De ki Yayınları.
- Çobanoğlu, A. (2006). Halk Arasında Yaşayan Hurafeler Üzerine Bir Alan Araştırması (Bursa/ Osmangazi Örneği). *Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi*. Sakarya: Sakarya Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Kelam Anabilim Dalı.
- Düztepe, T. (2005). Popüler Kültür Ürünü Olarak Gazetelerin Astroloji Köşelerinin Değerlendirilmesi. *Yayınlanmamış Yüksek Lisans tezi*. Ankara: Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Fal. (2015, 1 Nisan). *Nisanyan Sözlük*. Erişim adresi: <http://www.nisanyansozluk.com/?k=Fal>
- Greenblatt, J. S. (1979). *Chinese Fortune-Telling in Action*. *Humanist*. 39(3), 21-28.
- Güngör, İ. (2005). Popüler Kültür Ürünü Olarak Fal. *İletişim Dergisi*, 21, 169-202.

- Harman, Ö. F. (2001). Kahin. *TDV İslam Ansiklopedisi*, (Cilt. 24,s.170-171) içinde.
- Huntley, C., & Peeters, T. (2005). Paranormal Beliefs, Religious Beliefs And Personality Correlates. *Presented in Manchestor Metropolitan University*, 1-58.
- Karaman, F., Karagöz, İ., Paçacı, İ., Canbulat, M., Gelişken, A., & Ural, İ. (2006). *Dini Kavramlar Sözlüğü*. Ankara: Diyanet İşleri Başkanlığı Yayınları.
- Köktaş, E. (1993). *Türkiye’de Dini Hayat: İzmir Örneği*. İstanbul: İşaret Yayınları.
- Köse, A., & Ayten, A. (2009). Batıl İnanç Ve Davranışlar Üzerine Psiko-Sosyolojik Bir Analiz. *Din Bilimleri Akademik Araştırma Dergisi*, 4(3), 45-70.
- Köse, A., & Ayten, A. (2016). *Din Psikolojisi*. İstanbul: Timaş Yayınları.
- Macdonald, D. B. (1993). “Sihir”. *MEB İslam Ansiklopedisi* (Cilt 6). İstanbul.
- Malinowski, B. (1990). *Büyü, Bilim ve Din*. (S. Özkal, Çev.) İstanbul: Kabalıcı Yayınları .
- Nar, M. Ş. (2014). Psiko-Antropolojik Bir Olgu Olarak Fal Üzerine Nitel Bir Araştırma. *Ankara Üniversitesi Dil ve Tarih- Coğrafya Fakültesi Dergisi* , 54(1), 507-524.
- Nihal, A. (2009). Büyüsel İşlemler Üzerine Bir Din Sosyolojisi Araştırması (Malatya Örneği). (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Elazığ: Fırat Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Felsefe ve Din Bilimleri Anabilim Dalı Din Sosyolojisi Bilim Dalı.
- Örnek, S. V. (1966). *Sivas ve Çevresinde Hayatın Çeşitli Safhalarıyla İlgili Batıl İnançların ve Büyüsel İşlemlerin Etnolojik Tetkiki*. Ankara : Ankara Üniversitesi Basımevi.
- Ritzer, G. (2011). *Büyüsü Bozulmuş Dünyayı Büyülemek*. (Ş. Süer Kaya, Çev.) İstanbul: Ayrıntı Yayınları.
- Saenko, I. V. (2005). The Superstitions Of Today’s College Students. *Russian Education and Society*, 47(12), 76-89.
- Safaei, S., & Khodabakhshi, A. (2012). A Study Of Sociological Fac-

- tors Of Superstitions. *Universal Journal of Education and General Studies.*, 1(8), 242-252.
- Shermer, M. (2002). *Why People Believe Weird Things*. Henry Holt and Company: New York.
- Sjorup, L., & Christensen, H. (2009). *Pieties Gender*. Netherlands: Koninklijke Brill.
- Sümbüllü, Y. Z. (2008). İlm-İ Tefe'ül Ve Tefe'ül-Name Üzerine Bir Değerlendirme. *Uluslararası Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 1(2), 383-391.
- Sümbüllü, Y. Z. (2010). Fal Ve Falcılık Kavramı Ekseninde Türk Kültür Tarihinde Fal Ve Kehanet. *A.Ü Türkiyat Araştırmaları Dergisi*, 17(43), 55-72.
- Tanyu, H. (1992). "Büyü". *TDV İslam Ansiklopedisi* (Cilt 6). içinde
- Topuz, İ. (2012). Gençlerde Normatif, Popüler Ve Paranormal İnançlar Üzerine Bir Araştırma SDÜ Örneği. *Süleyman Demirel Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi*, 2(9), 13-40.
- Turner, J. H., Beeghley, L., & Powers, C. H. (2010). *Sosyolojik Teorinin Oluşumu*. (Ü. Tatlıcan, Çev.) Bursa: Sentez Kitap.
- Vyse, S. A. (1997). *Believing In Magic: The Psychology Of Superstition*. New York: Oxford University Press.
- Werner, H. (2005). *Ezoterik Sözlük*. (B. Atatanır, Çev.) İstanbul: Omega Yayınları.
- Yazıcı, H. (2014). Üniversite Öğrencilerin Halk İnanışlarının Cinsiyet Ve Kontrol Odağıyla İlişkisi. *Kastamonu Eğitim Dergisi*, 22(2), 717-730.
- Yılmaz, S. (2014). *Nazar, Büyü ve Fal İnançlar- Uygulamalar*. Ankara: Divan Kitap.